

Kliker není samospasitelný, ale při výchově může pomoci

měsíce učili poslouchat na zvuková a optická znamení v běžném slova smyslu. Běžný majitel psa si v normálním životě bez problémů vystačí se zvukovými povely „Sedni!“, „Lehni!“, „K noze!“, „Zůstaň!“, „Ke mně!“, „Nesmíš!“ a „Fuj!“

Kliker účinkuje – ale má své meze

Trénink s klikerem podporuje schopnost učení u psa ve spojení s odměnou. Podle mých zkušeností je kliker při pozitivním podmiňování schopen zcela nahradit pochvalu majitele nebo pamlsek. Klikání a s ním spojené vzorce učení ovšem pes začne rychle ignorovat v situacích, kdy na něj působí jeden nebo více vnějších podnětů. A nezávisle na tom, jakou výcvikovou pomůcku používáme, je ze všeho nejdůležitější souhra mezi majitelem a psem v běžném denním životě. Pes musí z běžného chování svého pána nabýt dojmu, že právě on je ve smečce vůdcem, že zde vládne. Problémy často vznikají, když je to naopak, když totiž pes má za to, že vůdcem smečky je on.

Co dokáže – a co ne?

Není to nic nového pod sluncem. Už naši rodiče používali kliker, jemuž tehdy ovšem říkali „práskací žabka“, ke zlobení učitelů. Dnes našla tato prastará hračka nové uplatnění jako pomůcka při výchově psů. Někteří alternativní trenéři a výcvikáři jsou ochotni na klikovou metodu u psů přísahat jako na jedinou správnou, další se jí vysmívají nebo ji zcela odmítají.

Lidé, kteří se zabývají výcvikem psů, se zkrátka v názoru na tuto metodu už celé roky nemohou shodnout. Bylo tomu tak už za časů Eberharda Trummlera a je tomu tak dodnes. V těchto sporech ale často vítězí emoce nad rozumem. Rok co rok se ve výcviku psů objevují nové metody a pomůcky, které obchodníci i někteří trenéři vychvalují do nebes. Jako kdyby s každou další pomůckou majitelé znovu uvěřili na zázrak, že právě ona jim pomůže získat kontrolu nad jejich psem. Většinou ovšem následuje zklamání.

Jak úspěšný je trénink s klikerem?

Ať už mluvíme o klikeru, létajícím disku pro psy, o různých typech vodítek, o pomůckách nutících psa chodit vzorně u nohy nebo o úplně jiných, je třeba si uvědomit, že jakákoli technická vymoženost může psa ovlivnit jen v omezené

míře. Zásadně by tyto pomůcky měly umožňovat výchovu bez trestů a násilí. Je vcelku pochopitelné, že nové cesty zkoušejí mnozí majitelé psů, ovšem bohužel je často po několika týdnech nebo měsících zklamaně opouštějí. Dotazníková akce prováděná v letech 2003 až 2005 ukázala, že majitelé zaznamenávají v tréninku s klikerem prováděným mimo cvičiště při praktické výchově psů jen dílčí úspěchy. Vysoké procento dotázaných provádělo déle než 8 měsíců trénink s klikerem pod vedením trenéra. Když nastaly při výcviku problémy, trenér zpravidla argumentoval takto: „Musíte cvičit dál, však ono se to časem poddá.“ Ale má pro majitele smysl, aby celé měsíce, někdy i roky cvičil se psem, a výsledek byl jen ten, že se zvíře dalo ovládat jen na cvičišti nebo tam, kde na ně nepůsobily žádné rušivé vlivy? Vzhledem k tomu, že při klasickém podmiňování se psi učí velmi rychle, není nutno vyžadovat po nich, aby se dlouhé

Klasické podmiňování

Klikový trénink se provádí podle zásad klasického podmiňování. Bohužel to bývá z neznalosti velmi často vytrháváno ze souvislosti. Zakládá se na teorii známého fyziologa Ivana Pavlova (1849 - 1936), jenž tvrdil, že přirozený, většinou vrozený reflex lze uměle spojit s novým, podmiňovacím reflexem. Pavlovovy zásady byly první a zásadní pro teorii učení. Na základě těchto věcných znalostí je jím vyvinutá teorie označována jako klasické podmiňování. Ovšem takový základ může být při výchově rodinných i doprovodných psů, loveckých i služebních psů a při výchově psů obecně využíván jen omezeně, protože při Pavlovových pokusech šlo o procesy učení, nikoliv o přesměrování vloh v klasickém smyslu.

Pozitivní a negativní posilování

Při výcviku psů pracuje trenér s takzvaným posilováním. Může to být kliker, ale také účinná pochvala, hračka, pamlsek, nebo také něco úplně jiného.

Pes sám si určí, na který z posilovačů bude pozitivně reagovat. Důležité je, aby tyto posilovače byly kontingentní (tedy bezprostřední, srozumitelné a pravidelné) a aby uspokojovaly nějakou potřebu psa (například hlad). Při výchově a výcviku psa cvičitel pracuje s pozitivním a negativním posilováním. Pokud je pes cvičen výhradně prostřednictvím pozitivního posilování, může v důsledku toho docházet k nedorozuměním mezi ním

a psovodem, protože pes necítí ze strany svého cvičitele dominanci.

Kliková metoda může vést k hyperaktivitě

Vyhodnocení ukazují, že psi, jež byli cvičeni výhradně za pomoci klikové metody, často měli sklon k hyperaktivitě nebo dominanci. Při podmiňování tedy musí docházet také k dominantním reakcím ze strany cvičitele. Při klasickém podmiňování to označujeme jako negativní posilování (potrestání psa). Redukuje to pravděpodobnost výskytu nežádoucího chování. Důležité při tom je, že se nemusí jednat o skutečný „trest“, pod potrestáním rozumíme všechno, co redukuje pravděpodobnost výskytu nežádoucího chování. Takové způsoby podmiňování, jako jsou plazení, odebrání potravy, bití, zavírání atd., patří minulosti, protože tyto metody jsou v rozporu se všemi aspekty zvířecí psychologie i zásadami ochrany zvířat. Při každém výcviku musí podmiňování vycházet z typu daného psa. Výcvik pouze klikerem nemůže vést k úspěchu, maximálně pomůže naplnit peněženky výcvikářům, protože nová metoda se dobře „prodává“ a také je zábavnější než solidní základní výcvik. Nevýhodnost klikové metody vyplývá

z genetického založení psa. Když cvičení s klikovými podněty překryje vnější podnět, klikání jako výcviková metoda nepřináší žádoucí úspěch.

Možnosti využití klikeru

Je nutno rozlišovat, kdy je vhodné kliker použít a kdy ne. Pokud máme v úmyslu psa ve spojení s klikerem naučit některým cvikům nebo zvukovým povelům ve sportovním smyslu slova, nelze proti této metodě vůbec nic namítat. Dokonce i v oblasti přeměrování pudů je možno za pomoci klikeru dosáhnout úspěchů jako přirozeně s každým jiným způsobem pozitivního posilování, například odměňováním pamlsky. To je ovšem možné jen v případě, kdy je vnější podnět u psa usazen ve spodní oblasti a pes má relativně vysoký práh dráždivosti.

Pokud však chcete ze svého psa vychovat bezproblémového rodinného průvodce a společníka, jenž bude spolehlivě poslouchat i za působení výrazných vnějších podnětů a vysokého dráždění, raději byste měli brát klikový trénink s rezervou. Agresivní chování, lovecké chování, hyperaktivitu, trhání na vodítku při konfliktních kontaktech atd. se vám za pomoci klikového tréninku asi zvládnout nepodaří.

Theodor Hessling

Kliker je vhodný, když chceme psa naučit některým trikům

